

Lesestrategier: En strategisk leser...

- Vet at en tekst kan leses på flere måte
- Har strategier for å tilpasse lesningen til tekstens form og innhold
- Leser med en bevisst hensikt
- Tenker aktivt over innholdet i teksten
- Overvåker egen leseprosess

Arbeide med lesestrategier

- Læreren viktig: lærere er gode lesere - må være forbilde ved å presentere og drøfte sine lesninger
- Problem: Lærere har automatiserte lesestrategier og er intuitive strateger
- Løsning: Lærere må bli bevisst sine egne måter å lese på

To fokus i undervisning i lesestrategier

1. Fasene i en leseprosess
2. Hva gjør gode lesere?

Tre faser - før lesingen, under lesingen og etter lesingen

- Før lesingen
 - ✓ Klargjøre **målet** for lesingen
 - ✓ Aktivere forkunnskaper om emnet, teksttypen og forfatteren
 - ✓ Bla gjennom teksten for å se på struktur, overskrifter, illustrasjoner, utheva ord osv.
 - ✓ Formulere tekstens tema eller hensikt
 - ✓ Samtale om teksten
 - ✓ Reflektere over forfatterens intensjon

Under lesingen

- Velg lese måte ut fra hensikt med lesingen og typen tekst
- ✓ Skumlese – finne konkret info i teksten: la øynene løpe hurtig nedover teksten – få tak i hovedinnholdet
- ✓ Scanning – lete etter bestemt informasjon i teksten
- ✓ Ekstensiv lesing – lese lengre tekster (som romaner) – flytende aktivitet som søker forståelse av helheten
- ✓ Intensiv lesing – lese kortere tekster, dra ut spesifikk informasjon, nøyaktig, detaljer

Overvåke egen lesing

- Forstår jeg teksten?
 - ⇒ Nei, hvorfor ikke?
 - ⇒ Hva gjør jeg?
 - ⇒ Hva er viktige og mindre viktige element i teksten?
 - ⇒ Må jeg velge andre strategier?

Overvåke egen lesing 2

- Spørre: Hvordan henger teksten sammen?
- Notere underveis, stikkord, spørsmål, revideringer
- Sjanger?
- Visualisere innholdet
- Oppsummere og vurdere teksten underveis

Etter lesing

- Se over teksten for å skaffe oversikt
- Skrive: stikkord, referat, resymé, tankekart
- Gjenfortelle innholdet med egne ord
- Lage spørsmål til teksten, samtale og arbeide med oppgaver
- Fikk jeg svar på mine forventninger til teksten?
- Fikk jeg svar på mine spørsmål til teksten?

Hvordan arbeider gode lærere med lesestrategier? De modellerer strategiene for elevene gjennom samtale og viser elevene hvordan de skal ta i bruk lesestrategier når de leser.

Lesestrategier

- Forberede lesingen
- Foregripe
- Overvåke
- Stille spørsmål
- Finne sammenhenger
- Trekke slutninger
- Oppklare
- Visualisere
- Tenke høyt
- Lese selektivt
- Skille ut viktig informasjon
- Fokuserer på språk og ordforståelse
- Fokuserer på tekststruktur
- Vurdere
- Oppsummere

Dette ser jo fint ut, MEN

- Svake lesere forstår ikke at de ikke forstår
- Umotiverte lesere bryr seg ikke om at de ikke forstår (og velger strategier som ikke fungerer)
- Hva gjør vi i forhold til disse?

HVA KJENNETEGNER GODE LESERE?

- Gode lesevaner og positive holdninger til lesing
- Leser flytende – konsentrerer seg om innholdet
- Bruker forkunnskap i lesingen
- Reflekterer og tenker kritisk over det de leser
- Bruker mange lesestrategier for å overvåke og forstå
- Kan lese forskjellige typer tekster for ulike formål
 - Fra undersøkelsen "The National Assessment of Educational Progress

(Roe 2006: 77)

Kartlegge elevene gjennom samtaler og nasjonale prøver

- Om motivasjon
- Holdninger til lesing
- Kulturell bakgrunn
- Leseaktiviteter i hjemmet
- Lesevaner
- Evne til metakognisjon
- Preferanser i forhold til lesestrategier
- Elevens kompetanse- og ferdighetsnivå
- Avkodingsevne
- Ordgjenkjenning
- Strategier i møtet med en tekst
- Tekstkompetanse

Litteratur

- Bråten, Ivar (red.) (2007): *Leseforståelse – Lesing i kunnskapssamfunnet – teori og praksis*, Oslo: Cappelen
- Roe, Astrid (2006): "Leseopplæring og lesestrategier", i Turmo & Elstad: *Læringsstrategier*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Roe, Astrid (2008): *Lesedidaktikk – etter den første leseopplæringen*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Kulbrandstad, Lise I. (2003): *Lesing i utvikling*. Teoretiske og didaktiske perspektiver. Bergen: Landslaget for norskundervisning (LNU)/ Fagbokforlaget.
- Mortensen-Buan, Anne-Beathe (2005): "Lesestrategier og metoder. Arbeid med fagtekster i klasserommet" i Maagerø/ Tønnessen: *Å lese i alle fag*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Skaftun, Atle (2006): *Å kunne lese – Grunnleggende ferdigheter og nasjonale prøver*, Bergen: Fagbokforlaget/ LNU